

El projecte Xerrem, un projecte eficaç?

L'Escletxa, març de 2010

Ens podem preguntar per l'eficàcia del projecte, un any i mig després d'engegar-lo? La cinquantena de grups en funcionament i el mig miler ben llarg de persones que s'hi acullen en aquests moments ens permeten respondre a la qüestió de manera prou fiable tot analitzant els diversos objectius que s'hi plantegen: interessar, fomentar actituds positives, donar seguretat en la parla i promoure noves relacions en català.

Ésser una proposta d'interès per llançar-se a parlar català

La CALrep setmanalment demandes procedents d'entitats, organitzacions i col·lectius d'arreu —la majoria amb un interès especial per l'acolliment lingüístic de persones immigrades— que decideixen constituir-se en punts de trobada del projecte i organitzar trobades en català a la pròpia seu: hi veuen una resposta pertinent i adequada a la necessitat d'incrementar l'ús del català, d'acréixer la cohesió social i de donar a conèixer la realitat del país. Hem arribat prop dels cinquanta grups en funcionament i hi ha, a finals de març, una desena de punts promotors que s'estan gestionant.

És constant també l'ofertament de persones de totes les edats i condicions de ser guies, dinamitzadores de grups Xerrem. En la darrera sessió de formació de gener de 2010, per exemple, hi havia 23 sol·licitants voluntaris.

El més important, però, és que la proposta interessa a infinitat de persones que es dolien per no parlar encara el català amb l'agilitat que requereixen les comunicacions interpersonals i socials, tot superant gradualment els obstacles lingüístics, personals o socials que els ho impedeixen. Tan bon punt un grup queda constituït, els mateixos assistents es converteixen en difusors de la iniciativa. El projecte Xerrem atreu i aquest interès creixent ha de respondre al seu valor intrínsec, ja que els mitjans de difusió, absolutament precaris, no en poden ser pas la causa.

Fomentar actituds positives respecte de la nostra llengua

El projecte comporta un doble voluntariat: el dels que s'ofereixen a conduir els grups i el dels que pretenen aproximar-se a la realitat catalana i usar-ne ben aviat la llengua. Aquesta llibertat total i desvinculada d'altres motius col·laterals, juntament amb el clima d'acceptació i respecte de les persones que acudeixen a les trobades i l'eficàcia metodològica de les sessions, fa que caiguin moltes percepcions negatives («el català és molt difícil», «els catalans són excloents i tancats», «jo no podré pronunciar mai bé el català», «com que no el parlo prou bé, m'abstinc d'usar-lo», etc.). Si és cert que el percentatge de xerraires persistents ronda el 50%, també ho és que la immensa majoria dels que deixen d'assistir-hi no ho fan per refús ni per sensació de pèrdua de temps, sinó per les diverses exigències que condicionen la vida de gent adulta que treballa, que té cura de la família, que ha de respondre a múltiples demandes més urgents, etc. Deixen de venir amb la certesa que parlar català és ben factible per a ells i amb el convenciment que el dia que hofacin seran ciutadans de primera en un país que té el català com a llengua pròpia.

Oferir seguretat i confiança en la parla

La base del projecte és la persistència en la parla: xerrar molt (unes dues hores) i sovint (cada setmana). Per a molts xerraires el recorregut que hi ha entre no atrevir-se a parlar en català i fer-ho amb espontaneïtat és força llarg, ja que parteixen d'un coneixement fragmentat de la llengua i no havien disposat fins ara de «tirades llargues i freqüents» de comunicació en català, com deia un xerraire. La persistència en la parla i la gradació de complexitat discursiva dels dossiers poden afavorir l'«èxit comunicatiu», que consisteix a identificar pensament i comunicació, és a dir, a prescindir totalment de la reflexió lingüística en l'acte de parlar. Valgui d'exemple una experiència viscuda per mi mateix i que probablement pot ser corroborada de manera semblant per altres guies:

Un dia, a mitja conversa dins d'una sessió del Xerrem, una de les xerraires se'm va girar emocionada i em va dir: "Saps què m'acaba de passar? Els he explicat, a l'Antonio i a la Virginia, una aventura que vaig tenir en un viatge que feia amb el meu marit. Els l'he explicada amb pèls i senyals i han rigut, perquè és realment divertida. Però... No m'he adonat fins ara que els ho he explicat tot, tot, en català! És fantàstic, no ho creus?"

Crec que si som capaços de mantenir l'interès de les sessions posant-hi l'ànima i fent que les trobades del Xerrem siguin esdeveniments esperats setmana rere setmana, aquest objectiu és el més fàcil d'aconseguir, tot i la persistència necessària. Els i les guies tenen la paraula. Són ells els que poden donar un to viu i engrescador a cada part de la sessió. Són ells els que poden interessar-se per cada xerraire, fer que de cada conversa en sorgeixi una millora, una expressió més genuïna, una manera més adequada de dir, una paraula nova, proposar activitats divertides per fer tots plegats i proposar reptes nous en acabar cada sessió. Estic convençut que s'està fent així i espero que d'ara endavant puguem oferir als guies més i més recursos per aconseguir-ho.

Promoure noves relacions en català

Tots els xerraires tenen ja uns hàbits d'ús lingüístic consolidats: en el seu entorn familiar, social i laboral s'han comunicat sempre en castellà perquè és la seva llengua o perquè l'han adoptada en arribar a Catalunya. És ben sabut que no és gens fàcil canviar els usos lingüístics i que la millor manera perquè els nous parlants adoptin el català és obrir noves oportunitats de comunicació. Serem finalment eficaços si aconseguim incorporar-los a la xarxa de catalanoparlants. Si els grups Xerrem es converteixen en espais de coneixement dels col·lectius i de les iniciatives socials de l'entorn que prioritzen el català, aplanem el camí de l'ús de la nostra llengua. Però no ens podem quedar en el coneixement. No és suficient. Hem d'aconseguir contactes i invitar a participar-hi.

Som en una etapa inicial de desenvolupament del projecte i ens falten encara recursos humans i materials per tenir al dia l'equip de guies sobre les oportunitats de coneixement, relació i vinculació amb gent que viu i construeix país en català. Són innombrables els col·lectius als quals poden acudir els xerraires: els cursos de català, les sortides *Quedem?* d'Òmnium Cultural, els clubs de lectura de les biblioteques, les propostes de *Veu Pròpia*, *el Camí* dels Països catalans, les obres de teatre o cinema en català, etc. etc. Esperem poder fer de la nova pàgina web de la CAL una eina eficaç per posar en contacte organitzacions, entitats i col·lectius usuaris i promotors de la llengua catalana amb els conductors dels grups Xerrem i amb els mateixos xerraires.

Hi ha, com en tot projecte ambiciós, oportunitats i amenaces, punts forts i punts febles. Com a impulsor del projecte i company dels que hi treballem dia a dia, considero que anem per bon camí. Tenim un projecte creixent, rendible, àgil i important per al país. Ens cal una major vinculació entre els guies —hem de superar la sensació de treballar aïllats quan estem estirant la mateixa corda— i un acostament més eficaç als col·lectius que treballen en la mateixa direcció pel que fa a la llengua, l'harmonia social i l'estima del país. *Si estirem tots, ella caurà...*

Jordi Esteban, director del projecte Xerrem_Junts de la CAL